

AKTYWNOŚĆ TURYSTYCZNA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Populacja osób z niepełnosprawnościami

Zgodnie z danymi z narodowego spisu powszechnego (NSP) w 2011 roku w Polsce mieszkało około 4,2 mln osób z niepełnosprawnością (biologiczną) – czyli około 11% naszego społeczeństwa.

Tablica 1. Dane dotyczące osób z niepełnosprawnościami z NSP 2011

Łączna liczba osób z niepełnosprawnością (biologiczną)	4 218 tys. osób
w tym kobiety	2 286 tys. osób
Osoby z niepełnosprawnością posiadały jedno schorzenie	2 734 tys. osób
w tym	
z dysfunkcją ruchową	1 102 tys. osób
z uszkodzonym narządem wzroku	156 tys. osób
z uszkodzonym narządem słuchu	98 tys. osób
Okres trwania ograniczenia zdolności w wykonywaniu czynności	
od 10 lat i dłużej	2 058 tys. osób
od 5 do 10 lat	873 tys. osób
od 1 roku do 5 lat	936 tys. osób
od 6 miesięcy do 1 roku	224 tys. osób

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Znaczenie turystyki dla osób z niepełnosprawnościami

Turystyka dla osób z niepełnosprawnościami to nie tylko jedna z form rehabilitacji, ale także okazja do integracji społecznej, odpoczynku i relaksu poza miejscem zamieszkania.

Należy mieć na uwadze, iż turystyka, pełni funkcję integracyjną, podnosi wiarę we własne możliwości, obniża poziom napięcia i podnosi samoocenę, a przebywanie z innymi ludźmi wpływa na lepsze samopoczucie oraz pozwala na oderwanie się od codziennej rutyny. Jest również alternatywą dla zwykłych ćwiczeń rehabilitacyjnych. Turystyka i rekreacja są ważnymi elementami rehabilitacji – zwiększają sprawność i wydolność organizmu oraz poprawiają stan psychiczny.¹

Znaczenie turystyki dla osób z ograniczoną sprawnością można podzielić na:

- fizyczne – usprawnienie organizmu, poprawa sprawności fizycznej i koordynacji ruchowej, zwiększenie kondycji, wypoczynek, regeneracja sił;
- psychiczne – samospełnienie, przeżywanie radości, pokonywanie słabości, walka z lękiem, złagodzenie stresu i negatywnych emocji, rozwój intelektualny;
- społeczne – integracja z innymi, nabywanie umiejętności nawiązywania i utrzymywania kontaktów, więzi społecznych, wypracowanie wzorców zachowań towarzyskich.²

¹ red. F. Midura, J. Żbikowski, Biała Podlaska, *Krajoznawstwo i turystyka osób niepełnosprawnych*, Wyd. PWSZ im. Papieża Jana Pawła II, 2005

² M. Popiel, *Odpowiedzialna oraz zrównoważona turystyka szansą na aktywizację osób niepełnosprawnych*, Uniwersytet Jagielloński, Kraków, 2015

Bariery architektoniczne

Osoby z niepełnosprawnościami w sektorze turystycznym, tak jak reszta społeczeństwa, wykazują podobne potrzeby. Różnica polega natomiast na sposobie ich zaspokajania. Bariery architektoniczne są jednym z czynników warunkujących poziom uczestnictwa w turystyce wśród osób z niepełnosprawnościami. Poziom ten jest zdecydowanie niższy, niż w pozostałej części populacji.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego zwiększa się dostępność obiektów noclegowych oraz środków komunikacji miejskiej, które posiadają udogodnienia dla osób z ograniczoną sprawnością.

Tablica 2. Dostosowanie obiektów noclegowych i środków komunikacji miejskiej do osób z niepełnosprawnościami

	2013	2017
Udział obiektów noclegowych wyposażonych w:		
pochylnię wjazdową	22%	23%
automatycznie otwierane drzwi	10%	11%
windy przystosowane dla osób niepełnosprawnych ruchowo	14%	17%
parking z wyznaczonymi miejscami dla tych osób	-	21%
Komunikacja miejska		
autobusy – udział miejsc w autobusach miejskich przystosowanych do osób z niepełnosprawnościami	79%	87%
tramwaje – udział miejsc w autobusach miejskich przystosowanych do osób z niepełnosprawnościami	27%	44%

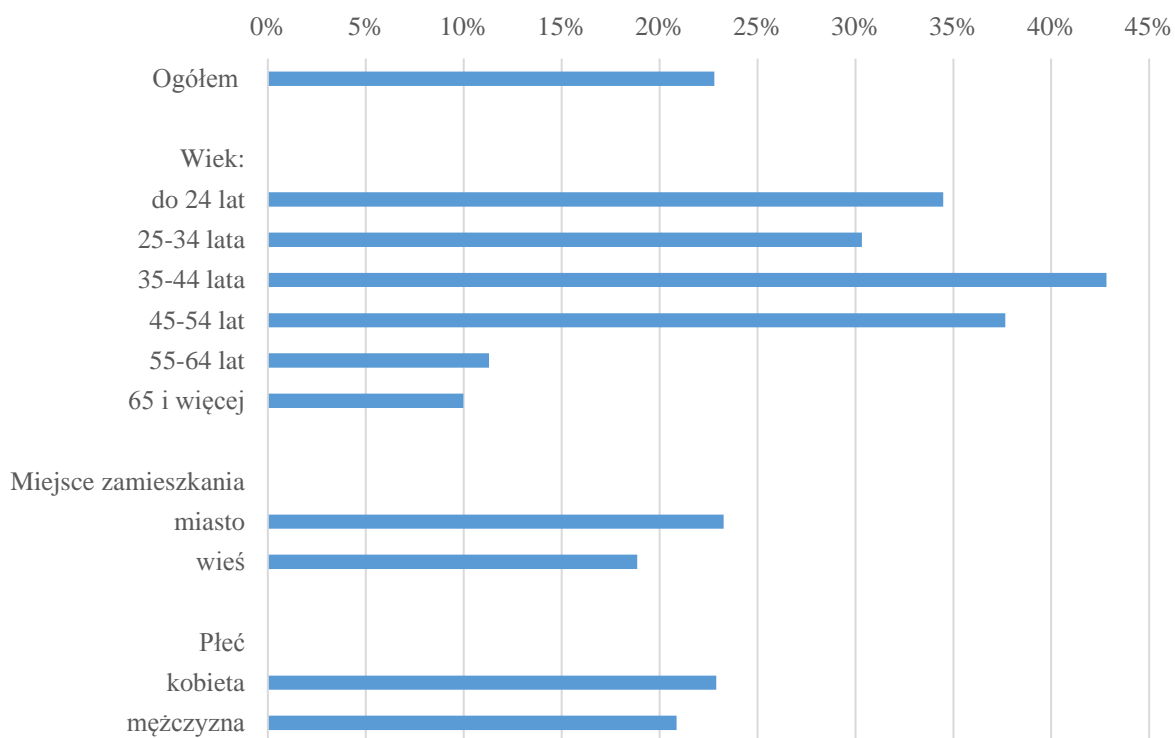
Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Wyniki badania

Zgodnie z wynikami badania „Aktywność turystyczna osób niepełnosprawnych”³ udział osób z niepełnosprawnościami, które uczestniczyły w choć jednym wyjeździe turystycznym w ciągu ostatnich 12 miesięcy, wyniósł 23%. Większe uczestnictwo w wyjazdach było wśród osób mieszkających w mieście, niż na wsi oraz wśród kobiet, w porównaniu do udziału w wyjazdach mężczyzn. Analizując udział w wyjazdach według wieku badanych, największym uczestnictwem charakteryzuje się grupa badanych w wieku 35-44 lata.

³ Badanie zrealizowano przy wykorzystaniu dwóch metod badawczych: analizy danych zastanych (*desk research*) oraz wywiadów kwestionariuszowych, które przeprowadzono z osobami z niepełnosprawnościami w wieku 15 lat i więcej (niepełnosprawność ruchowa, narządu wzroku, słuchu i/lub mowy). Badanie przeprowadzono na próbie 1721 osób w terminie od 6 września do 19 października 2018 r.

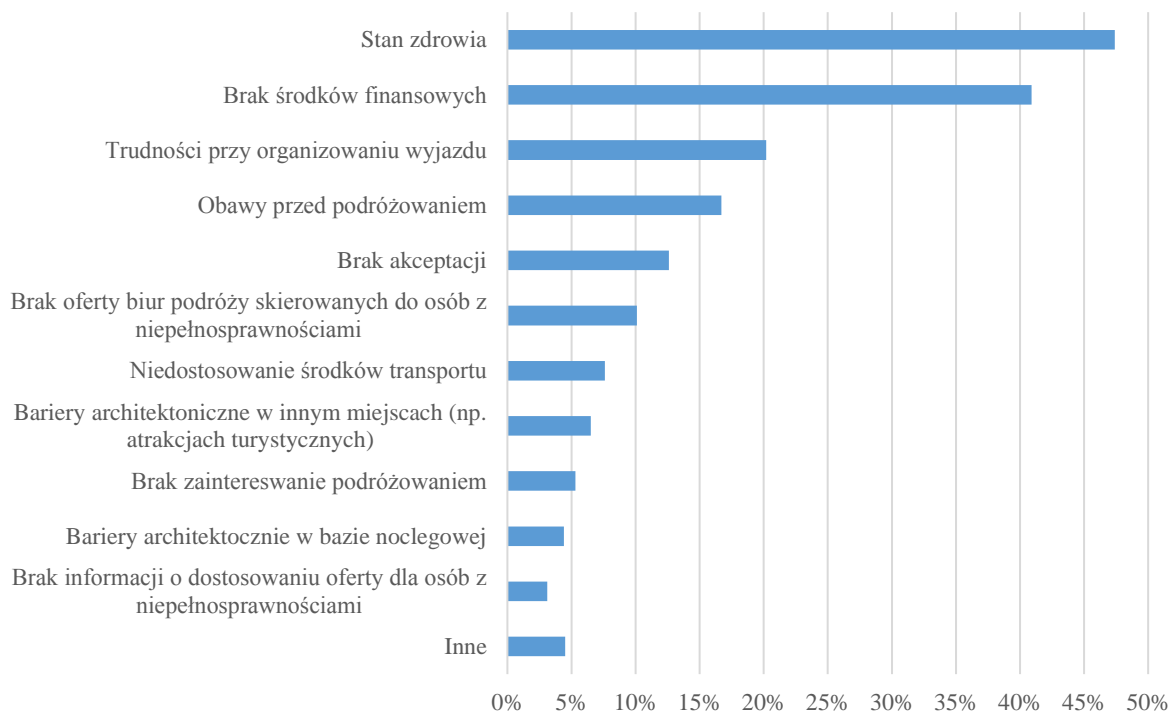
Wykres 1. Uczestnictwo w turystyce osób z niepełnosprawnościami

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania „Aktywność turystyczna osób niepełnosprawnych”.

Główna bariera utrudniająca podróżowanie to zły stan zdrowia.

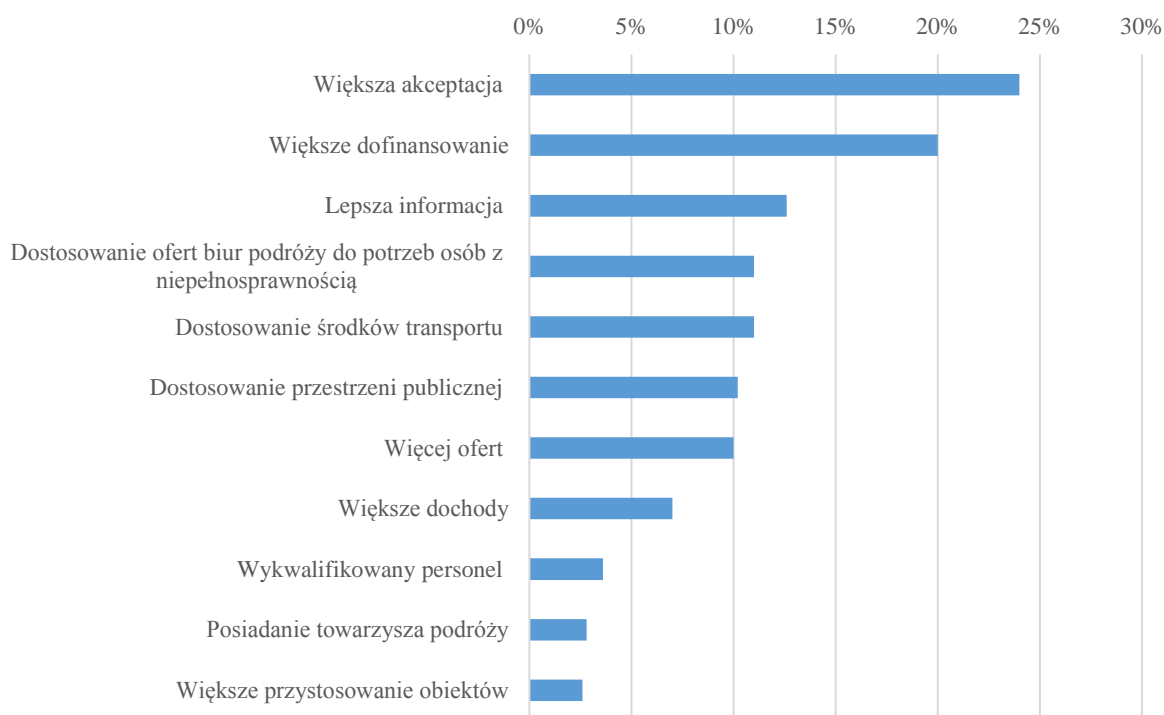
Wykres 2. Bariery utrudniające podróżowanie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania „Aktywność turystyczna osób niepełnosprawnych”.

Wśród sposobów, które ułatwiłyby podróżowanie, badani najczęściej wskazywali większą akceptację otoczenia (24%) oraz większe dofinansowanie wyjazdu (20%).

Wykres 3. Sposoby, które ułatwiłyby badanym podróżowanie

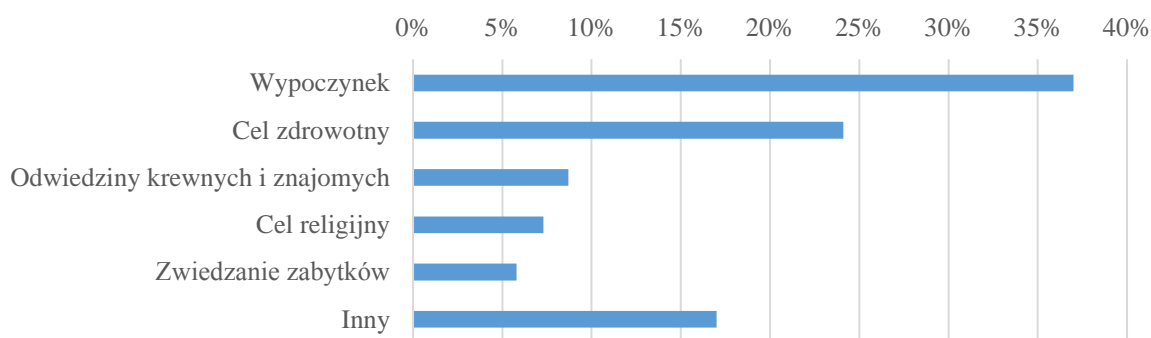

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania „Aktywność turystyczna osób niepełnosprawnych”.

Charakterystyka wyjazdów

Głównym celem wyjazdów badanych był wypoczynek (37%). Znaczna część wyjazdów odbywała się w celu zdrowotnym (24%), odwiedzenia krewnych i znajomych (9%) oraz religijnym (7%).

Wykres 4. Cele wyjazdów

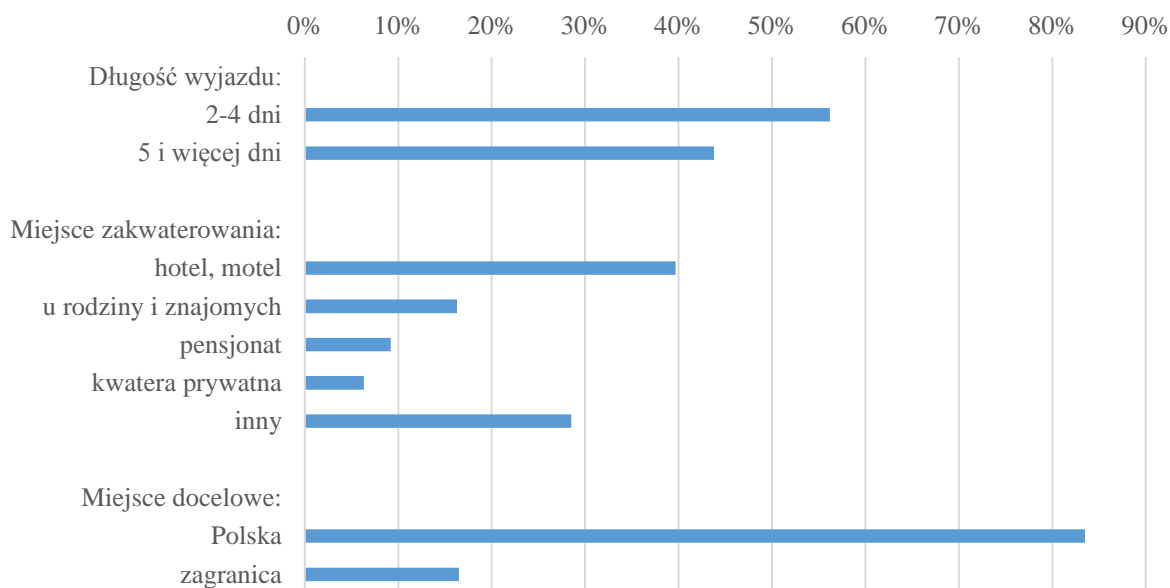

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania „Aktywność turystyczna osób niepełnosprawnych”.

Ponad połowa wyjazdów, które ankietowani odbyli w ostatnich 12 miesiącach, trwała od dwóch do czterech dni (56%). Nieco mniejszy odsetek stanowiły natomiast wyjazdy dłuższe, trwające co najmniej 5 dni (44%). Dominującym rodzajem zakwaterowania, z którego korzystali badani w trakcie wyjazdów, był hotel i motel (40%). 16% badanych nocowało w mieszkaniu u rodziny i znajomych.

Większość wyjazdów, które odbyli respondenci w ostatnich 12 miesiącach, stanowiły podróże krajowe (84%), a miejscem docelowym były najczęściej: województwo mazowieckie (12,5%), małopolskie (11,7%) i pomorskie (9,3%). W przypadku wyjazdów zagranicznych najczęściej odwiedzanym krajem była Grecja (16%). Rzadziej wymieniano Włochy (12%), Niemcy oraz Turcję (po 9%).

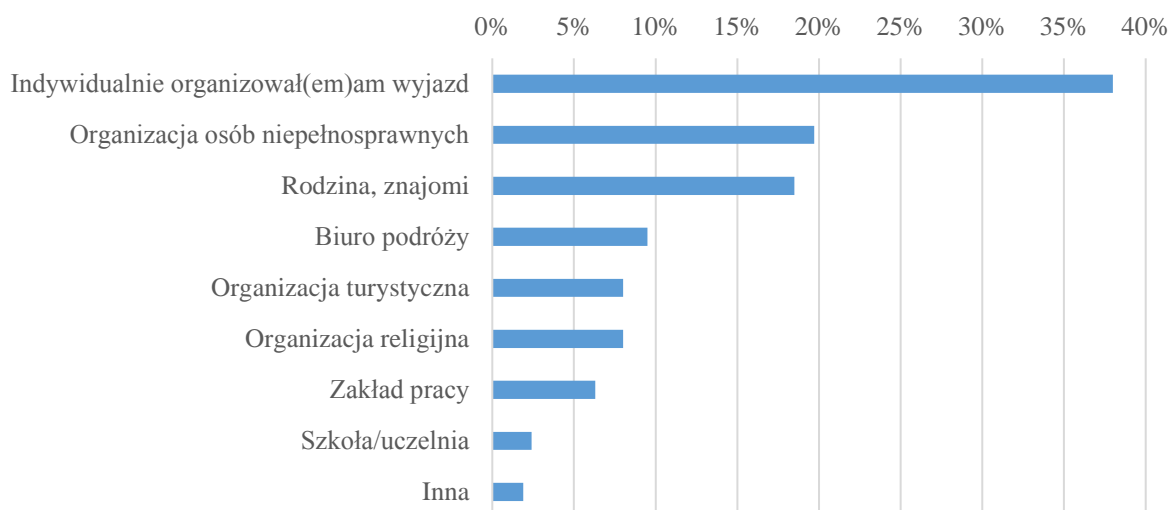
Wykres 5. Długość wyjazdów i miejsce zakwaterowania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania „Aktywność turystyczna osób niepełnosprawnych”.

Badani najczęściej samodzielnie organizowali swoje wyjazdy, poprzez organizacje osób niepełnosprawnych oraz przy wsparciu rodziny i znajomych.

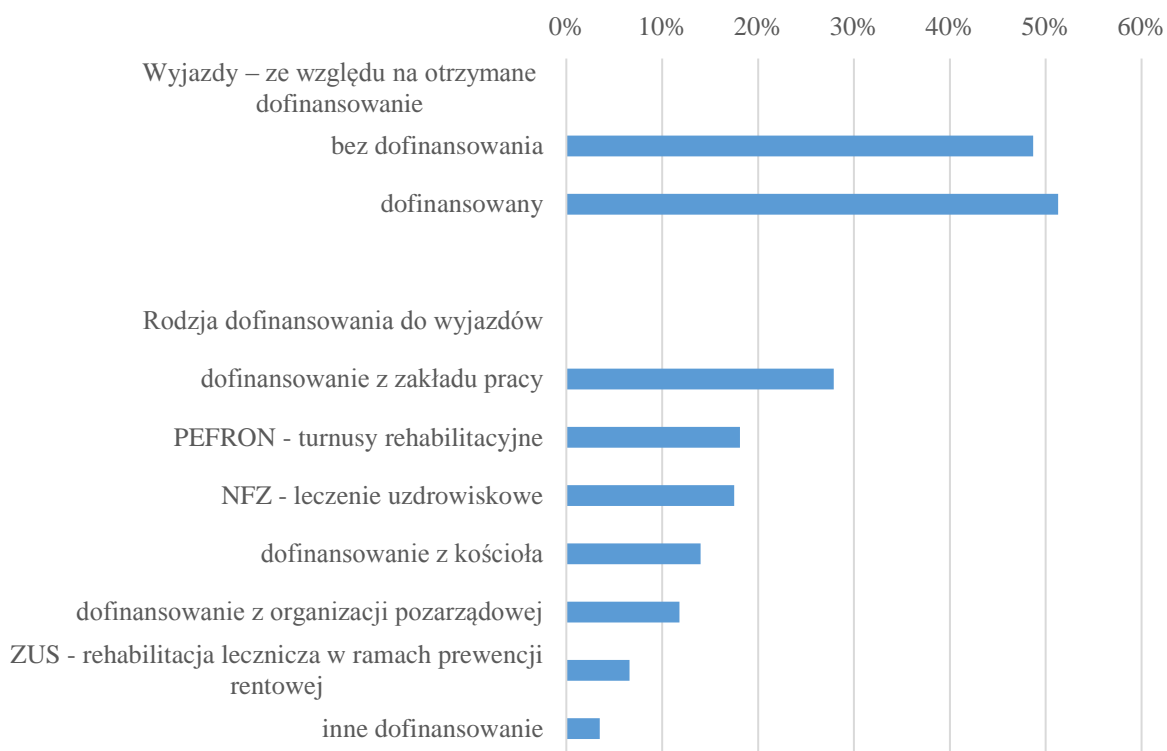
Wykres 6. Organizator wyjazdu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania „Aktywność turystyczna osób niepełnosprawnych”.

Średnia kwota przeznaczana na wyjazd na jedną osobę to 700 zł. 51% odbytych wyjazdów to wyjazdy dofinansowane (najczęściej było to dofinansowanie z zakładu pracy – 28%, z PFRON – 19%, z NFZ, na leczenie uzdrowiskowe – 18%).

Wykres 7. Dofinansowanie wyjazdu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania „Aktywność turystyczna osób niepełnosprawnych”.

Opracowano: w Departamencie Turystyki na podstawie badania pt. „Aktywność turystyczna osób niepełnosprawnych” wykonanego przez Grupę BST Sp. z o.o. na zlecenie Ministerstwa Sportu i Turystyki